

СТАНОВИЩЕ

от доц.д-р Бойка Спасова Донева

за присъждане на образователната и научна степен “доктор”,

научна област 8. Изкуства,

професионално направление 8.2. Изобразително изкуство,

научната специалност 05.08.04. Изкуствознание и изобразително изкуство

Катедра “Изкуствознание”

Дисертационен труд на тема:

“Стъклописите на Иван Пенков в Съдебните палати в София и Русе”

на доц. Цветан Георгиев Стоянов

научен ръководител: доц.д-р Бойка Донева

Цветан Стоянов е дългогодишен, авторитетен преподавател към катедра “Рисуване” на НХА и същевременно е автор с утвърден творчески профил, подкрепен от многобройни и престижни художествени изяви. Своята докторска теза той е посветил на сравнителен анализ между *“Стъклописите на Иван Пенков в Съдебните палати в София и Русе”*, който разкрива не само иманентните качества на отделните творби, но и творческата еволюция в една от слабо проучените сфери на реализация на художника. Не без значение е и обстоятелството, че самият Цветан Стоянов работи в сферата на стъклописата и е участвал в колектив за реставрацията на стъклописите в Софийската съдебна палата. Този личен опит несъмнено спомага за успешното съчетаване на прагматичните му познания с теоретичните интереси – факт, който поставя висок изследователски хоризонт пред неговата научна работа.

При обем от 249 страници, дисертацията е структурирана в Увод, четири глави и Заключение. Текстът е допълнен от Приложение с 14 разнородни части, Библиография с 137 заглавия на кирилица и латиница и албум на дигитален носител.

Уводът традиционно формулира актуалността на проблема, поставя целите и задачите, изяснява базата, подхода и работните дефиниции на изследването. Като очертава историографския периметър на поставената тема, авторът прави обстоен критически преглед на основните издания с общ и монографичен характер, в следствие на което ясно позиционира приносните моменти в собственото си изследване. Като основен фокус на дисертацията е изведен анализът на практическата и изобразителната проблематика на творбите, изнесени в културно-исторически и иконографски контекст. С основание се отбелязва липсата на систематизиран изследователски труд по въпроса, което мотивира спецификата на темата в пресечната точка между естетическата, дидактическата и информационната стойност на творбите, чиито социален живот е актуален и днес.

Глава Първа *Монументално-декоративното изкуство в България в периода между двете Световни войни и мястото на стъклописа* се състои от 8 части и има предимно исторически характер. В линейното проследяване на хронологията на проблема е отделено внимание на фактори от различен порядък – политиката на държавните институции, спецификата на архитектурната среда и принципите на синтеза, конвергенцията на идеи между различните центрове на изкуството, общият културен подем в страната, особеностите на творческите реализации и др. Впечатление прави компаративният подход в сравнителната динамика на развитие между изобразителните изкуства, музиката, театъра и литературата, който уверено очертава лидиращите посоки на развитие и особено тенденцията към създаване на национален стил, отразена в платформата на движението “Родно изкуство”. Обстойният преглед на естетическите постановки на едноименното Дружество считам за напълно уместен, доколкото Иван Пенков е убеден привърженик на идеята за модерното битие на традицията, чиято еманация лесно откриваме в цялостното му творчество.

В дисертацията като обем и изследователска тежест определено превалят Глава Втора *Стъклописи в Русенската съдебна палата* и Глава Трета *Стъклописи в Софийската съдебна палата*. Цветан Стоянов привежда обширен фактологически материал за отделните изображения, които подлага на обстоен формален и иконографски, а на места – иконологичен и културологичен анализ. Умелото засичане на конкретни примери с общотеоретични разсъждения спомага за проблематизирането на изобразителния материал в две посоки: в плоскостта на историческия и културен контекст и като резултат от оригиналното творческо мислене на автора. При това, Цветан Стоянов отлично познава и владее стъклописното изкуство с присъщите му специфични възможности и ограничения, благодарение на което реконструира характерните му особености в няколко технологически, социологически и естетически измерения. Тази комплексна визия отчита както самото генериране на образи в творбата, така и своеобразния им начин на функциониране. В този смисъл, изследването има съществено значение в практически план, тъй като се опира на художествения и преподавателския опит на автора и откроява възможностите на нови релации в процеса на обучение.

Глава Четвърта е монографично посветена на обекта на изследването – *Иван Пенков* и е в синхрон с Биографията на художника (Живот в дати), включена в Приложенията на дисертацията. Закономерно, като стадиални опорни точки на развитие са посочени психологическите предпоставки, семейната среда, професионалното обучение, културните контакти и въздействия при навлизането на автора в духовното пространство на интелектуалци и художници от “Родно изкуство”, чиято философия, близка до панестетизма предпоставя разностранните му изяви в изкуството. Положителна оценка заслужава действително комплексния метод при разглеждане на всички фактори, оказали формиращо въздействие, както върху художествените идеи на времето, така и върху психологическата нагласа на автора конкретно.

